

سازمان نظارت بر حقوق بشر

بیانیه مطبوعاتی

عراق: برای بحران انسانی آماده باشید

(نیویورک، ۱۳ فوریه، ۲۰۰۳) - سازمان نظارت بر حقوق بشر امروز اعلام کرد: در صورتیکه جنگ خلی در دسترسی غیرنظامیان عراقی به آب و غذا ایجاد کند، مردم با سختی‌های زیادی روبرو شده و ممکن است مجبور به پیوستن به صدها هزار نفری شوند که از قبل آواره شده‌اند.

سازمان نظارت بر حقوق بشر در یک گزارش ۲۵ صفحه‌ای که امروز منتشر شد، به تشریح فاجعه انسانی بالقوه و منحصر بفردی پرداخت که ممکن است در عراق رخ دهد. بر اساس گزارش یاد شده بیشتر غیرنظامیان عراقی به سیستم متمرکز آب، غذا، بهداشت و فاضلاب این کشور متکی هستند. در صورت وقوع جنگ این سیستم متمرکز بلافاصله دچار اختلال خواهد شد.

سازمان نظارت بر حقوق بشر اظهار داشت: این بحران از وخامت بیشتری در مناطق مرکزی و جنوبی عراق برخوردار خواهد بود، زیرا دهها هزار نفر از مردم این مناطق تنها به جیره‌های دولتی متکی بوده و ممکن است به سرعت دچار کمبود شوند. در صورت گسترش درگیری‌ها مردم این مناطق به انبوه عراقی‌هایی خواهند پیوست که پیشتر آواره شده‌اند.

الیسون پارکر کارشناس سازمان نظارت بر حقوق بشر در امور حمایت از پناهندگان گفت: "اختلال در جریان این خدمات مرکزی تاثیر سریع و شدیدی بر مردم غیرنظامی خواهد گذارد."

سازمان نظارت بر حقوق بشر از هر گونه موضعگیری نسبت به قانونی بودن استفاده از زور در عراق از جمله اقدام نظامی به رهبری آمریکا خودداری می‌کند. کار این سازمان در ارتباط با عراق معطوف به نقض مستمر حقوق بشر بوده و در صورت وقوع جنگ، متمرکز بر هماهنگی همه گروه‌ها با قوانین بین‌المللی انسانی و حمایت از غیرنظامیان عراقی می‌باشد.

بر اساس برآورد سازمان ملل متحد و گروه‌های بشردوستانه هم اکنون بین هفتصد هزار تا یک میلیون نفر در داخل عراق آواره‌اند. علاوه بر این، یک تا دو میلیون پناهنده عراقی نیز در خارج از این کشور بسر می‌برند. موسسات وابسته به سازمان ملل در ماه دسامبر پیش‌بینی کردند که جنگ در عراق ۱/۱ میلیون نفر به تعداد آوارگان داخلی و نهمصد هزار نفر به پناهندگان خارجی این کشور خواهد افزود.

با وجود آنکه ماههاست شبح جنگ بر عراق سایه افکنده است، دولت‌های کمک‌کننده و آژانس‌های وابسته به سازمان ملل متحد آمادگی علنی و آشکاری از خود برای مقابله با وضعیت انسانی اضطراری در این کشور نشان نداده‌اند. به گفته پارکر "سازمان‌ها و دولت‌ها تمایل ندارند که خود را آشکارا برای چیزی که لزوماً از آن حمایت نمی‌کنند، آماده نمایند." وی افزود: "این درحالیست که پاسخ به یک بحران بدون هماهنگی در اقدامات و مبادله علنی جزئیات کار، ممکن است ناکافی باشد."

مطابق حقوق بین‌الملل، آمریکا و متحدانش در صورت جنگ با عراق و کنترل نظامی این کشور، مسئولیت‌هایی برای برآورده کردن نیازهای انسانی مردم عراق از جمله آوارگان این کشور بر عهده دارند. علاوه بر این، قدرت اشغالگر باید امنیت لازم را برای غیرنظامیان فراهم کرده و یا به آنها اجازه دهد خود را از مسیر حادثه، چه در داخل و چه در خارج از عراق، بیرون کشند.

کشورهای همسایه نیز مسئولیت‌هایی در این زمینه بر عهده دارند. بر خلاف سایر کشمکش‌ها که در آن پناهندگان برای رسیدن به بهشت امن قادر به عبور از مرزهای بین‌المللی هستند، پناهندگان عراقی ممکن است در داخل کشور خود و در میان معرکه درگیری‌ها گرفتار شوند. ایران که هم اکنون میزبان بزرگترین جمعیت پناهندگان جهان است، پیام‌های متفاوتی درباره اینکه آیا به پناهندگان عراقی اجازه ورود به خاک خود را می‌دهد یا خیر، داده است. ترکیه نیز از ماه‌ها پیش به صراحت اعلام کرده است که به تعهدات بین‌المللی

خود عمل نکرده و به پناهندگان اجازه ورود به این کشور را نمی‌دهد. ترکیه اظهار داشته اردوگاه‌هایی در داخل خاک عراق برای پناهندگان ایجاد خواهد کرد. پارکر گفت: "ترکیه باید مرزهایش را به روی پناهندگانی که از وضعیت اضطراری در کشورشان می‌گریزند، باز کند."

در خارج از منطقه نیز دولت‌های غربی با اتخاذ برخی سیاست‌ها مانع از ورود پناهنجویان عراقی شده‌اند. کشورهای اروپایی بخصوص سیاست‌هایی را که مشخصاً برای مقابله با عراقی‌ها تنظیم شده به مورد اجرا گذارده‌اند. اینگونه اقدامات شامل اعمال محدودیت در صدور ویزا و یا اتخاذ سیاست‌هایی هستند که پناهندگان عراقی را به "کشورهای ثالث امن" بازگردانده و یا آنها را در مناطقی در داخل عراق نظیر شمال این کشور که گفته می‌شود "امن" می‌باشند، مستقر می‌کنند. سازمان نظارت بر حقوق بشر در گزارش خود مصرانه خواسته است این گونه سیاست‌های محدودکننده برای عراقی‌هایی که هم اکنون و یا در پی وقوع جنگ از کشورشان می‌گریزند، لغو شود.

تاریخ منحصر بفرد عراق در جابه‌جایی‌های اجباری توسط دولت، موجب وخیم‌تر شدن مشکلات این کشور شده است. برای نمونه حدود یکصد و بیست هزار تن از اقلیت‌های قومی عراق که در شهر نفت‌خیز کرکوک در شمال این کشور زندگی می‌کردند، در طی عملیات "عربیزه کردن" که توسط دولت و با استفاده از زور انجام شد، آواره شدند. هم اکنون در منازل این آوارگان خانواده‌های جدیدی زندگی می‌کنند. احتمال می‌رود که این آوارگان پس از خاتمه کشمکش‌ها در عراق به خانه‌های خود که توسط دیگران اشغال شده است، بازگردند.

پارکر گفت: "ناامنی تنها ناشی از منازعه نیست، بلکه نتیجه ناتوانی آوارگان و پناهندگان در بازسازی زندگیشان نیز می‌باشد." وی تصریح کرد: "منشا کشمکش می‌تواند مشکلات اولیه‌ای نظیر کمبود آب و غذا و یا ادعاهای خانواده‌های آواره در مالکیت اموال نیز باشد."

برخی از توصیه‌های کلیدی این گزارش عبارتند از:

* دولت عراق و یا در صورت وقوع جنگ، قدرت اشغالگر باید نیازهای انسانی مردم عراق را برآورده کرده و نسبت به امنیت جمعیت غیرنظامی اطمینان حاصل نماید. در غیراینصورت باید به آنها اجازه داده شود بطور داوطلبانه خود را از مسیر حادثه، چه در داخل و چه در خارج از عراق، بیرون

کشند.

* دولت‌های همسایه عراق باید مرزهای خود را به روی پناهندگان گشوده و از وجود اردوگاه‌های مرزی و یا "مناطق امن" بعنوان ابزاری برای ممانعت از عبور پناهندگان از مرزها و یا عدم مراقبت از آنها استفاده نکنند.

* دولت‌های کمک کننده و سازمان‌های بشردوستانه باید برای مطرح نمودن تبعات انسانی جنگ احتمالی در عراق برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام داده و توجه ویژه‌ای به ارائه بی‌درنگ کمک‌های انسانی به مردم تحت خطر در هنگام یک کشمکش مسلحانه مبذول دارند.

* دولت‌های خارج از منطقه نیز باید به پناهجویان عراقی این امکان را بدهند که وضعیت پناهندگی آنها بر اساس یک نظام عادلانه و کارآمد بررسی و تعیین شود. این دولت‌ها همچنین باید اماکن اضطراری و دیگری را برای اسکان مجدد آندسته از پناهندگان عراقی که از امنیت لازم در منطقه برخوردار نیستند، مهیا نمایند.